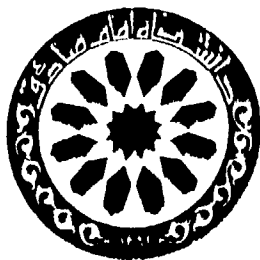

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتابخانه مرکزی دانشگاه امام صادق (ع)

شماره ثبت
شماره

دانشگاه امام صادق (ع) (عایه السلام)

دانشکده معارف اسلامی و حقوق

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد حقوق (گرایش حقوق خصوصی)

دادرسی فوری

۱۳۷۹ / ۲ / ۱۰

مهدی تولائی

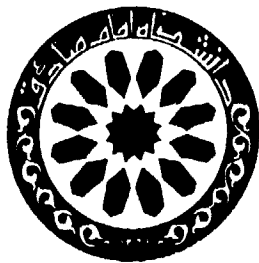
مرکز اطلاعات کتابخانه ملی ایران

استاد راهنما:
دکتر امیر حسین آبادی

۵۵۲۴

تابستان ۱۳۷۸

۲۷۷۹۴

دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

دانشکده معارف اسلامی و حقوق

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد حقوق (گرایش حقوق خصوصی)

دادرسی فوری

مهدی تولائی

استاد راهنما:

دکتر امیر حسین آبادی

استاد مشاور:

دکتر ابراهیم احدی

تابستان ۱۳۷۸

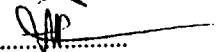
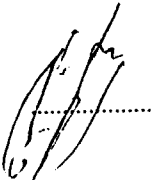
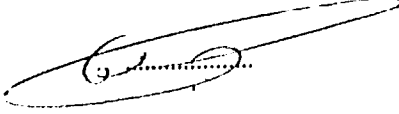
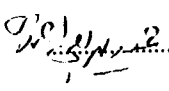
کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری،
ترجمه، اقتباس و... از این پایان نامه کارشناسی ارشد
برای دانشگاه امام صادق علیه السلام محفوظ است. نقل
مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.

تأییدیه اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از رساله کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه نهایی رساله آقای مهدی تولائی کد دانشجویی : ۷۰۳۰۳۷۵۴۰

تحت عنوان دادرسی فوری

را از نظر شکل و محتوی بررسی نموده و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنند.

محل امضاء	رتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضای هیأت داوران
	دکتر	دکتر امیر حسین آبادی	(۱) استاد راهنما:
	دکتر ابراهیم احدی	(۲) استاد مشاور:
	(۳) نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده:
	(۴) اساتید ناظر
.....		(۱)
.....	(۲)

تقدیم به:

پدر و مادرم

که اولین آموزگار من بودند

و

همسر صبورم

که با تحمل سختی‌ها هموارکننده راهم بود

تشکر و قدردانی

در گردآوری این مجموعه از کمک و یاری افرای زیادی بهره جستیم که بدون تردید هر کدام نقش ارزنده ای را در اتمام آن داشته اند که بر خود لازم می دانم بدین وسیله از آنها تشکر و قدردانی نمایم.

استاد بزرگوار جناب دکتر امیر حسین آبادی که راهنمایی اینجانب را بر عهده داشتند.

استاد ارجمند جناب دکتر ابراهیم احدی که مشاوره پایان نامه را بر عهده داشتند.

جناب آقای مسعود آسایش و کیل محترم دادگستری و جناب آقای علی داوری و سرکار

خانم نیلوفر پیله رودی که در مراحل آماده سازی این مجموعه بیشترین سهم را داشتند. و

سرکار خانم ویدا کامیابی پور که واژه نگاری این مجموعه را بر عهده داشتند.

چکیده

مقررات مربوط به دادرسی فوری و صدور دستور موقت موضوع باب دوازدهم قانون آئین دادرسی مدنی مواد ۷۷۰ الی ۷۸۸ می باشد. هدف از وضع مقررات مذکور این بود که هر جا خطری حقی را تهدید می نماید بطوری که اگر فوراً آن حق حفظ نشود جبران آن در آتیه غیرممکن یا متعذر و متعسر باشد صاحب حق بتواند با توسل به مقررات دادرسی فوری مانع تضییع حق خود شود چرا که دادرسی عادی و معمولی و تشریفات طولانی آن در این قبیل موارد کارساز نبوده و نمی تواند موضوع حق را با سرعت و قاطعیت حفظ نماید.

بنابراین عامل زمان که در حد معقول از خصایص طبیعی روند محاکمات است در مسائل حاد و حیاتی نقش منفی و مخرب دارد و اقتضای عدالت آن است که در این قبیل امور در حد امکان حذف شود مشروط بر این که به اساس دادرسی و اجرای عدالت هم لطمه نزند.

برای حل این مشکل در قوانین بسیاری از کشورهای جهان از جمله در قانون آئین دادرسی کشور ما مقررات ویژه ای در نظر گرفته شده است که طبق آن قضات دادگاه ها می توانند به تقاضای خواهان و تحت شرایط خاص بدون ورود در ماهیت قضیه نسبت به حفظ حقی که در مخاطره جدی قرار گرفته است دستور مقتضی صادر نمایند و تا تعیین تکلیف ماهوی دعوی را از ایجاد عسر و حرج و یا ورود خسارت سنگین و احتمالاً غیرقابل جبران به خواهان جلوگیری کنند.

ماده ۷۷۰ ق.آ.د.م در این رابطه مقرر می دارد: " در اموری که محتاج به تعیین تکلیف فوری است و همچنین در مورد اشکالاتی که در جریان احکام یا اسناد لازم الاجرای اداره ثبت پیش می آید و محتاج به دستور فوری است دادرس دادگاه می تواند به درخواست ذینفع موافق موارد زیر دستور موقت صادر نماید." هر امری که محتاج به تعیین تکلیف فوری باشد می تواند موضوع دستور موقت واقع شود ماده ۷۸۸ ق.آ.د.م در این خصوص مصرح است به این که دستور موقت ممکن است دایر به توقیف مال یا انجام

عمل یا منع از امری باشد توجه به این نکته نیز مهم و ضروری است که دستور موقت تأثیری در اصل دعوی ندارد.

نکات جالب و مهمی در دادرسی فوری وجود دارد که مورد توجه حقوقدانان قرار گرفته است. از جمله آنها در مورد اجازه مخصوص قاضی برای صدور دستور موقت است که پیشنهاد شد برای جلوگیری از اتلاف وقت این اجازه به شعبه ای داده شود تا لازم نباشد برای هر پرونده ای به دنبال اجازه خاص رفت. همچنین باید مشکل صلاحیت در سایر مراجع قضایی همچون دیوان عدالت اداری حل گردد تا در این موارد زیر حقی از اشخاص زایل نگردد.

در مورد ماده ۷۸۳ گفتنی است که در همه حالات با تأمین دادن خواننده یا دادگاه نباید از دستور موقت رفع اثر نماید بلکه به تأمین باید به عنوان یک امر فرعی نگریست که هر جا احتمال تضییع حق خواهان نمی رود، قاضی اقدام به رفع اثر نماید.

همچنین در مورد اشکالاتی که در جریان اجرای اسناد لازم الاجرای ثبتی وجود دارد عنوان این نکته ضروری است که با تصویب قانون اصلاح بعضی از مواد ثبتی مصوب ۱۳۲۲ دیگر مواد دادرسی فوری در این زمینه کارآیی ندارد و باید در این رابطه رسیدگی به قانون فوق الذکر مراجعه نمود.

واژگان کلیدی

دادرسی / امور فوری / دستور موقت / اجرای احکام / تأمین / صلاحیت

خلاصة:

المقررات المربوطة بالمحاكمة الفورية و اصدار القرار الموقت يكون موضوع الباب الثانى عشر من قانون اصول المحاكمات المدنية و مادة من ٧٧٠ الى ٧٨٨.

حيث ان الهدف من وضع هذه المقررات المذكورة هو عند ايجاد الخطر الذى يهدد الحق بحيث انه اذا لم يحفظ هذا الحق فيكون الحفاظ عليه فى المستقبل امر غيرسهل و قد يكون متعسراً و متعذراً.

و لذلك نرى بأن صاحب الحق يستطيع ان يتوسل بهذه المقررات الفورية من اجل الحيلولة من ضياع حقه و ذلك لان المحاكمة العايدة و المقدمات و التشريعات تحمل هذه الموارد غيرمتمتجه و تجعلها عقيمة و لاتستطيع ان تحفظ موضوع الحق بالسرعة و القاطعية المطلوبة.

بناء على هذه فان الزمان فى الحد المعقول فى الخصائص الطبيعة يسير المحاكمات و لذلك يكون له دور مخرب و منفي فى المسائل الصعبة و الحياتية و لذلك يكون من مقتضيات العدالة فى هذه الموارد ان يحذف هذا العناصر بشرط ان لا يؤثر على التحكم و اجرا العدالة.

و من اجل حل هذه المشكلة توجد مقررات خاصة لهذا الموضوع و التى من جملتها مقررات اصول و المحاكمات المدنية الايرانية حيث وضعت مقررات خاصة لهذا الغرض يستطيع قضاة المحاكم من خلال طلب المدعى و تحت شرايط خاصة و ذلك بدون الورود فى ماهية القضية من اجل حفظ الحق الذى فى معرض من الخطر ان يصدروا الدستور المقتضى و ذلك لتعيين التكاليف الجوهرى للدعوى من ايجاد العسر والحرج او ايراد الخسارة المنفية و الغير القابلة للاحتراز لصاع المدعى. و قررت المادة ٧٧٠ من قانون اصول المحاكمات المدنية:

« فى الامور التى تحتاج الى تعيين التكاليف الفورى و ايضاً فى الاشكالات التى تحدث فى جريان الاحكام او الاسناد اللازمة الجراء و الثبث فى ادارة الثبث و المحتاج الى الدستور الفورى يستطيع الحاكم و يطلب من صاحب الحق حسب اعداد المذكورة ان يصدر دستور موقت.»

كل امر محتاج بتعيين تكليف فورى من الممكن ان يكون موضوع دستور موقت حيث ان المادة ٧٨٨ اصول محاكمات صرحت حول ذلك حيث ان الدستور الموقت ممكن ان يكون بتوقيف مال او القيام بعمل ان المنع من عمل ما.

النقطة المهمة هو ان الدستور الموقت لا يغير من اصل الدعوى ولذلك لا يكون قاطعاً للدعوى. النقاط اللافتة للنظر و المهمة فى المحاكمات الفورية و التى هى محط الانظار الحقوقيين هى الاجازة الخاصة للقاضى لصدور الدستور الموقت و الذى تم ايجاده من اجل المنع من اتلاف الوقت حيث تم اعطاء هذه الاجازة الى الشعب حتى لا يكون لزوماً لاعطاء الاجازة الخاصه لكل اضباره. بالاضافة الى وجوب حل مشكلة الصلاحية فى المراجع القضائية و ايضاً ديوان العدالة الادارى حتى تضييع الاشخاص فى المادة ٧٨٣ قبل لا يجب ان يرفع اثر الدستور الموقت باعطاء التأمين للمدعى عليه و لكن يجب النظر الى التأمين بعنوان فرعى حيث يقدم القاضى الى رفع الاثر

عند عدم ايراد الضرر بالمدعى.

كما و نرى بعض الاشكالات فى اجراء الاحكام المتعلقة بالاسناد اللازمة الاجراء فى الادارات الثبتية حيث ان عنوان هذه النقطة ضرورى حيث انه بتصويب قانون اصلاح بعض الموارد الثبتية المصوب ١٣٢٢ هـ.ش لم يكن للمحاكم الفورية اثرها المرتجى و يجب العمل بحسب القانون الأعلى الذكر.

الكلمات الاصلية:

المحكمة
المحاكمة الفورية
الدستور الموقت
الصلاحية
التأمين
اجراء الاحكام

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۸	فصل اول - کلیات، تاریخچه و مفهوم دادرسی فوری
۸	بخش ۱ - کلیات
۱۸	بخش ۲ - پیشینه تدوین دادرسی فوری
۲۲	بخش ۳ - معنی و مفهوم دادرسی فوری
۲۵	فصل دوم - درخواست دستور موقت و ترتیب رسیدگی به آن در دادرسی فوری
۲۵	بخش ۱ - درخواست دستور موقت
۲۵	مبحث اول - نحوه تقاضای دستور موقت
۲۶	گفتار اول - درخواست دستور موقت و مقایسه آن با تقدیم دادخواست
۲۸	گفتار دوم - شرایط درخواست دستور موقت
۲۹	۱-۲-۱ - زمان طرح و ابلاغ درخواست
۳۴	۲-۲-۱ - درخواست کتبی یا شفاهی
۳۵	۳-۲-۱ - هزینه درخواست
۳۹	مبحث دوم - اشخاصی که حق درخواست صدور دستور موقت را دارند
۳۹	گفتار اول - خواهان دعوی اصلی
۴۲	گفتار دوم - خواهان دعوی طاری
۴۲	۱-۲-۲ - خواهان دعوی متقابل
۴۴	۲-۲-۲ - وارد ثالث
۴۶	۳-۲-۲ - مجلوب ثالث
۴۷	گفتار سوم - اثر قرار دستور موقت نسبت به متداعیین

- مبحث سوم - مرجع صلاحیتدار در دادرسی فوری..... ۴۹
- گفتار اول - دادرسی فوری و دادگاه صالح..... ۴۹
- ۱-۱-۳- صلاحیت ذاتی در دادرسی فوری..... ۵۰
- ۲-۱-۳- صلاحیت نسبی در دادرسی فوری..... ۵۱
- گفتار دوم - اجازه مخصوص برای صدور دستور موقت در دادرسی فوری..... ۵۶
- ۱-۲-۳- ماهیت و هدف اجازه مخصوص..... ۵۷
- ۲-۲-۳- انواع اجازه مخصوص..... ۶۰
- ۳-۲-۳- اجازه مخصوص و ردّ درخواست دستور موقت..... ۶۵
- گفتار سوم - بررسی دادرسی فوری در سایر مراجع قضایی..... ۶۶
- ۱-۳-۳- دادرسی فوری در دیوان عدالت اداری..... ۶۶
- ۲-۳-۳- دادرسی فوری در دادگاه خانواده..... ۷۲
- ۳-۳-۳- دادرسی فوری و داوری..... ۷۷

- مبحث چهارم - مقایسه دستور موقت در دادرسی فوری با سایر نهادهای حقوقی مشابه ۸۲
- گفتار اول - مقایسه دستور موقت با قرار تأمین خواسته..... ۸۲
- گفتار دوم - مقایسه دستور موقت با اجرای موقت احکام..... ۸۵
- گفتار سوم - مقایسه دستور موقت با قرار توقیف عملیات اجرایی..... ۸۷

- بخش دوم - ترتیب رسیدگی به درخواست دستور موقت در دادرسی فوری..... ۸۹
- مبحث اول - تشکیل جلسه..... ۸۹

- مبحث دوم - اخذ تأمین..... ۹۱
- گفتار اول - اخذ تأمین از خواهان..... ۹۱
- ۱-۱-۲- ملاک تعیین خسارت احتمالی..... ۹۲
- ۲-۱-۲- نحوه مطالبه تأمین از خواهان..... ۹۶

- فصل سوم - موارد صدور، اقسام، اجرا، اختتام و شکایت از دستور موقت در دادرسی فوری..... ۱۰۴
- بخش اول - موارد صدور دستور موقت..... ۱۰۴
- مبحث اول - اموری که محتاج به تعیین تکلیف فوری می باشد..... ۱۰۵
- گفتار اول - بیان ضابطه و معیاری برای تعیین فوری بودن..... ۱۱۰
- گفتار دوم - فوریت موضوع و نحوه احراز آن توسط دادرس..... ۱۱۱
- گفتار سوم - انواع ادله و وسایل اثبات دعوی فوریت..... ۱۱۱
- ۱-۳-۱- اقرار..... ۱۱۲
- ۲-۳-۱- سند..... ۱۱۴
- ۳-۳-۱- گواهی یا شهادت شهود..... ۱۱۵
- ۴-۳-۱- امارات و قرائن..... ۱۱۸
- ۵-۳-۱- سوگند..... ۱۱۹
- ۶-۳-۱- کارشناسی..... ۱۲۰
- ۷-۳-۱- تحقیق و معاینه محل..... ۱۲۲
- مبحث دوم - اشکالاتی که در جریان اجرا پیش می آید..... ۱۲۴
- گفتار اول - اشکالاتی که در مورد اجرای احکام دادگاه ها پیش می آید..... ۱۲۴
- گفتار دوم - اشکالاتی که در مورد اجرای اسناد لازم الاجرای ثبت پیش می آید..... ۱۲۶
- بخش دوم - موضوع دستور موقت و ترتیب اجرای آن در دادرسی فوری..... ۱۳۰
- مبحث اول - موضوع دستور موقت..... ۱۳۰
- گفتار اول - اقدام به انجام عمل..... ۱۳۱
- گفتار دوم - منع از انجام عمل..... ۱۳۱
- گفتار سوم - توقیف مال..... ۱۳۴
- مبحث دوم - ترتیب اجرای دستور موقت..... ۱۳۶

بخش سوم - طرق شکایت از دستور موقت، رفع اثر و الغاء آن در دادرسی فوری..... ۱۳۹

مبحث اول - طرق شکایت از دستور موقت..... ۱۳۹

گفتار اول - طرق عادی شکایت از دستور موقت..... ۱۴۱

۱-۱-۱- وخواهی یا اعتراض به حکم غیابی..... ۱۴۱

۱-۱-۲- تجدید نظر خواهی (پژوهش)..... ۱۴۲

گفتار دوم - طرق فوق العاده شکایت از دستور موقت..... ۱۴۷

مبحث دوم - اخذ تأمین، رفع اثر و الغاء دستور موقت در دادرسی فوری..... ۱۵۰

گفتار اول - اخذ تأمین از خوانده..... ۱۵۰

۱-۱-۲- نوع و میزان تأمین..... ۱۵۰

۲-۱-۲- اخذ تأمین و تکلیف دادگاه در رفع اثر از دستور موقت..... ۱۵۱

گفتار دوم - موارد رفع اثر و الغاء دستور موقت..... ۱۵۵

- نتیجه..... ۱۵۷

- فهرست منابع..... ۱۶۱

- چکیده انگلیسی..... ۱۶۴

- چکیده عربی..... ۱۶۶